

Uitspraak geschillencommissie GIP geschil nr. 2024-0220

Datum uitspraak	: 21 februari 2025
Onderwerp	: Verdeling pensioen / valsheid in geschrifte
Verzoeker	: Indiener van het geschil
Geschil met	: Pensioenfonds ABP uit Heerlen
Samenstelling commissie	: mr. dr. G.J.P. Molkenboer (voorzitter) mr. drs. R.P.J. Ter Haseborg CPL R.H. van Os AAG
Secretaris GIP	: M.A. Dominicus MSc CPC
Aard uitspraak	: Bindend advies
Uitkomst	: Gedeeltelijk toegewezen

Samenvatting

Verzoeker is in 2009 gescheiden. Samen met zijn ex-partner heeft hij ABP in 2015 verzocht mee te werken aan verevening van het pensioen van zijn ex-partner. Beide ex-partners hebben het benodigde formulier ondertekend en aan het pensioenfonds gestuurd. Het pensioenfonds heeft de verdeling schriftelijk bevestigd. Kort daarna heeft de ex-partner een brief gestuurd aan het pensioenfonds met het verzoek de verdeling ongedaan te maken, waarbij ook een handtekening staat bij de naam van verzoeker. Dit verzoek wordt verwerkt en dat wordt door ABP schriftelijk bevestigd. Verzoeker, die inmiddels is verhuisd naar de Filipijnen, zegt hierover niet geïnformeerd te zijn. In 2023 meldt hij dat zijn handtekening op de brief is vervalst. Uit onderzoek door het Nationaal Forensisch Onderzoeksbureau (NFO) blijkt dat het iets waarschijnlijker is dat de handtekening is vervalst dan dat dit niet het geval is. Volgens ABP is dat uiteindelijk niet relevant, omdat de verdeling na de wettelijke termijn is aangevraagd en inmiddels duidelijk is dat niet langer beide ex-partners het eens zijn met de verevening. Het pensioenfonds keert het verevend pensioen daarom niet uit aan verzoeker. Verzoeker vindt dat ABP zich moet houden aan de bevestiging uit 2015 en het verevend pensioen met terugwerkende kracht rechtstreeks aan hem moet uitkeren.

De geschillencommissie besluit dat ABP vanaf de datum van deze uitspraak het verevend pensioen rechtstreeks aan verzoeker moet uitbetalen.

Verloop van het geschil

1. Een beschrijving van het verloop van het geschil is als bijlage bij deze uitspraak gevoegd.

Wat is er gebeurd?

2. Verzoeker is getrouwd op 8 november 1976. De echtgenote van verzoeker bouwt pensioen op bij ABP.
3. Op 26 februari 2009 is verzoeker gescheiden. Daarbij wordt een echtscheidingsconvenant opgesteld waarin wordt afgesproken dat de door partijen opgebouwde ouderdomspensioenaanspraken zullen worden verevend conform de standaardregeling van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (Wvps). In het convenant is vermeld dat partijen binnen twee jaar een mededeling aan de betrokken pensioenuitvoerders moeten doen om ervoor te zorgen dat de verevende pensioenen rechtstreeks door de pensioenuitvoerders worden uitbetaald.
4. ABP stuurt zowel verzoeker als zijn ex-partner op 2 maart 2009 een brief naar aanleiding van de scheiding, waarin ook de termijn van twee jaar wordt genoemd voor het insturen van het mededelingsformulier voor de verevening. Bij deze brief is een aanvraagformulier voor het verdelen bijgevoegd. Verzoeker zegt deze brief niet te hebben ontvangen.
5. Verzoeker en zijn ex-partner sturen op 27 mei 2015 het formulier 'Aanvraag verdeling pensioen' naar ABP. Beide ex-partners hebben het formulier ondertekend. Op 9 juli 2015 bevestigt ABP de ontvangst van het formulier en de verwerking van de verdeling. In de brief staat *'U ontvangt de helft van het ABP KeuzePensioen dat is opgebouwd tijdens het huwelijk'*.
6. Verzoeker verhuist naar de Filipijnen. Zijn adres is sinds 22 september 2015 opgenomen in de basisadministratie (Registratie Niet-Ingezetenen).
7. Op 10 september 2015 ontvangt ABP een brief van de ex-partner van verzoeker met een kopie identiteitsbewijs van beide betrokkenen. In deze brief vraagt zij de vastgelegde verevening ongedaan te maken. Zij heeft de brief ondertekend. Onder de brief staat ook een handtekening bij de naam van verzoeker.
8. Op 28 oktober 2015 stuurt ABP verzoeker een brief naar zijn woonadres in de Filipijnen waarin het intrekken van de verdeling wordt bevestigd. In deze brief staat *'Dit betekent dat als mevrouw [ex-partner] straks met pensioen gaat, zij haar volledige pensioen krijgt. U ontvangt daar dan niets van.'* In de adressering ontbreekt een deel (postcode en eiland). De brief komt op 7 maart 2016 onbestelbaar retour.
9. In augustus 2017 gaat de ex-partner van verzoeker vervoegd met pensioen. Verzoeker wordt hierover niet geïnformeerd. Er wordt geen verevend pensioen aan verzoeker uitbetaald.
10. Verzoeker belt op 29 juni 2018 met ABP en vraagt om een opgave van het deel van het pensioen van zijn ex-partner waar hij recht op heeft. Deze opgave is verstrekt op 3 juli 2018 per e-mail. Daarbij zou ook een kopie van de brief van 10 september 2015 zijn verzonden. Deze ontbreekt echter volgens verzoeker. Bij de opgave wordt een kopie van de brief van 28 oktober 2015 meegezonden.
11. Op 16 februari 2022 en 16 maart 2022 stuurt verzoeker ABP per e-mail een aantal vragen in reactie op de opgave. ABP beantwoordt de vragen in e-mails van 7 en 17 maart 2022.
12. Op 2 november 2023 belt verzoeker met ABP met de vraag waarom hij nog geen verevend pensioen heeft ontvangen. ABP antwoordt dat de verdeling is ingetrokken en stuurt hem op zijn verzoek per e-mail de brief van 10 september 2015.

13. Op 6 november 2023 belt verzoeker met ABP en geeft aan dat de handtekening op de brief uit september 2015 niet door hem is gezet.
14. Op 9 november 2023 geeft ABP per brief aan dat verzoeker bij de politie aangifte kan doen van valsheid in geschrifte en dat, als de handtekening is vervalst, het verzoek van 10 september 2015 opnieuw in behandeling wordt genomen.
15. Op 27 november 2023 e-mailt ABP verzoeker dat de fraudehelpdesk van ABP naar de zaak gaat kijken. Op 12 december 2023 reageert verzoeker per e-mail. Hij stelt vragen over de datering van de brief, de gebruikte bijlagen en de formulering van de vraagstelling in de brief.
16. Op 22 december 2023 laat ABP per e-mail weten dat de fraudehelpdesk van ABP geen aanleiding ziet om te vermoeden dat de handtekening vervalst is. Derhalve ziet ABP geen reden om de verdeling van het pensioen weer te registreren, ofwel de intrekking ervan ongedaan te maken. Dezelfde dag reageert verzoeker daarop met een e-mail met vragen op basis waarvan de fraudehelpdesk tot haar conclusie is gekomen.
17. Op 30 januari 2024 stuurt ABP naar aanleiding van de laatste e-mail een brief waarin het pensioenfonds aangeeft bereid te zijn een onderzoek door het NFO te betalen naar de authenticiteit van de handtekening. In de brief staat onder het kopje *'Als blijkt dat uw handtekening vervalst is betalen wij u een deel van het ouderdomspensioen van uw ex-partner'* vermeld *'Dit betekent dat u uw deel van het ouderdomspensioen van mevrouw [ex-partner] met terugwerkende kracht krijgt vanaf de datum dat mevrouw [ex-partner] met pensioen is gegaan'*. Het pensioenfonds vraagt verzoeker te laten weten of hij aan het onderzoek volledige medewerking verleent. Verzoeker bevestigt dit 3 uur later.
18. Op 9 februari 2024 stuurt ABP per e-mail een brief met een toelichting op de vorige brief. Hierin staat *'Om misverstanden te voorkomen benadruk ik met deze brief dat dit niet betekent dat u deze uitkering in dat geval met terugwerkende kracht van ABP zult ontvangen. Afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek zal ABP uw zaak opnieuw beoordelen.'* Verzoeker wordt nogmaals gevraagd zijn medewerking aan het onderzoek te bevestigen.
19. Op 12 februari 2024 reageert verzoeker. Hij meldt onder andere *'Ik neem nadrukkelijk afstand van het door u gestelde in de brief van 9 februari 2024 en verwijs met nadruk naar de afspraken die in de brief van 30 januari 2024 door ABP zijn geformuleerd en waaraan door mij, op verzoek van ABP, per e-mail mijn volledige toestemming en akkoord zijn gegeven op 30 januari 2024. Ik verwacht van ABP dat die gemaakte afspraken tussen ABP en ondergetekende worden nageleefd.'*
20. Op 2 mei 2024 rondt NFO het rapport af. ABP stuurt verzoeker op 4 juni 2024 het rapport als bijlage bij een brief. In die brief staat dat *'de conclusie van het NFO is dat het iets waarschijnlijker is dat uw handtekening is vervalst'*. Omdat het onderzoeksmateriaal digitaal is aangeboden is volgens NFO geen vergaande waarschijnlijkheidsconclusie mogelijk.
21. In de brief gaat ABP ook in op de gevolgen voor de verdeling. ABP keert geen verevend pensioen rechtstreeks uit aan verzoeker omdat het mededelingsformulier niet binnen twee jaar is ingestuurd en inmiddels is komen vast te staan dat niet meer beide ex-partners willen dat ABP de verdeling registreert. Daarbij merkt ABP op: *'Pas nadat het onderzoek bij het NFO aangevraagd was realiseerden wij ons dat*

de coulance regeling vervalt als niet meer beide partijen willen dat de verdeling van het pensioen geregistreerd wordt bij de pensioenuitvoerder. (...) U heeft dus nog steeds recht op de helft. Maar moet mevrouw [ex-partner] dit aan u uitbetalen.'

22. Daarop dient verzoeker middels e-mails van 7 en 8 juni 2024 een klacht in bij ABP.
23. ABP reageert daarop op 8 juli 2024. Het pensioenfonds geeft aan '*Pas nadat wij het NFO vroegen om een handtekeningen onderzoek realiseerden wij ons dat de verdeling van het pensioen terecht ingetrokken is. Want door de brief van 10 september 2015 is het duidelijk dat niet meer beide partijen willen dat de verdeling van het pensioen geregistreerd is bij de pensioenuitvoerder. Het spijt ons dat wij ten onrechte een verwachting gewekt hebben*'.
24. Vervolgens dient verzoeker het geschil in bij GIP.

De verzoek(en)

25. Verzoeker wil dat ABP de brief 9 juli 2015 erkent als het enige wettige en reglementair geregistreerde document waarop de verdeling van het pensioen van zijn ex-partner dient te worden gebaseerd.
26. Verzoeker wil dat ABP uitvoering geeft aan de overeenkomst die is gesloten middels de brief van 30 januari 2024.
27. Verzoeker wil dat het verevende deel van het pensioen zijn ex-partner met terugwerkende kracht vanaf het moment dat zij met pensioen is gegaan rechtstreeks door ABP aan hem wordt uitgekeerd.

Waar kijken de partijen anders naar?

De kern van het meningsverschil tussen partijen is als volgt.

Standpunten van verzoeker

28. In de brief van 30 januari 2024 geeft ABP aan dat als uit het NFO-onderzoek volgt dat de handtekening vervalst is, ik een deel van het pensioen van mijn ex krijg. Daar moet ABP zich aan houden
29. Het is niet aan mij om aan te tonen dat de handtekening vals is.
30. De twee handtekeningen op het aanvraagformulier moeten de enige eis zijn waaraan moet zijn voldaan om het formulier te verwerken.
31. Het verbinden van (nadere) eisen aan een aanbod uit coulance is in strijd met het vereiste van fair play.
32. Het is niet juist dat doorslaggevend is dat niet langer beide ex-partners willen verevenen, althans zo wordt daarmee niet door alle pensioenfondsden omgegaan.

Standpunten van het pensioenfonds

33. Na het verstrijken van twee jaar ontstaat geen wettelijk recht op uitbetaling door ABP aan de ex-partner. Alleen op grond van coulance kan de verdeling worden vastgelegd.
34. ABP werkte mee omdat beide partijen tekenden. Uit coulance, want het formulier werd meer dan twee jaar na de echtscheiding ingediend. Als een van de twee partners niet langer wil dat ABP meewerkt, vervalt de voorwaarde voor coulance.

35. Het enkele feit dat niet langer beide ex-partners willen dat de verdeling van het pensioen geregistreerd is bij de pensioenuitvoerder acht ABP doorslaggevend voor het besluit de registratie van de verdeling in te trekken.

Beoordeling geschillencommissie

Intrekken van de registratie van de verdeling

36. Niet in geding is dat beide ex-partners het vereveningsformulier hebben ondertekend dat in mei 2015 bij ABP is ingediend. Vaststaat bovendien dat dit formulier meer dan twee jaar na de echtscheiding bij ABP is ingediend. Er bestaat dan op grond van de Wvps geen wettelijke plicht voor ABP om aan de gevraagde uitvoering van de verdeling mee te werken door deze te registreren. Het is dus een coulancebesluit geweest van ABP om mee te werken aan het verzoek van beide ex-partners.
37. In september 2015 ontving ABP een verzoek om dit genomen besluit terug te draaien. Dit verzoek bevat twee handtekeningen en van beide ex-partners een kopie van een identiteitsbewijs (rijbewijs en paspoort). De handtekeningen op de brief vertonen enige gelijkenis met die op de identiteitsbewijzen.
38. De commissie oordeelt dat ABP, in de zin van artikel 3:36 BW¹, er in 2015 gerechtvaardigd op heeft mogen vertrouwen dat het verzoek tot intrekken van de geregistreerde verdeling namens beide ex-partners is gedaan. De beslissing van ABP om destijds mee te werken aan dit verzoek en de registratie van de verdeling ongedaan te maken is daarmee te begrijpen. Het enkele feit dat het tweede, andersluidende, verzoek kort na het eerste is ontvangen maakt dit niet anders. Daarbij weegt ook mee het feit dat bij het tweede verzoek op zichzelf genomen de vereiste documenten en bijlagen waren gevoegd.

Echtheid van de handtekening

39. Verzoeker stelt dat hij niet de handtekening op het intrekingsverzoek heeft gezet. De brief zegt hij op 2 november 2023 voor het eerst te hebben gezien.
40. Het NFO heeft de handtekening onderzocht en komt tot de conclusie dat 'de resultaten van het onderzoek iets waarschijnlijker zijn wanneer de betwiste handtekening een valse of vervalste handtekening betreft dan wanneer het om een authentieke handtekening gaat.' Een vergaande waarschijnlijkheidsconclusie kan het NFO niet trekken, omdat het onderzoeksmateriaal door ABP digitaal is aangeboden.
41. De commissie vindt dat de conclusie van het NFO reden geeft tot twijfel over de echtheid van de handtekening van verzoeker op het intrekingsverzoek.
42. De commissie oordeelt dat er niet langer sprake is van redelijk vertrouwen op de juistheid van het gezamenlijk verzoek tot intrekken van de verdeling, zoals bedoeld in artikel 3:36 BW.

¹ Artikel 3:36 BW luidt als volgt: *Tegen hem die als derde op grond van een verklaring of gedraging, overeenkomstig de zin die hij daaraan onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijze mocht toekennen, het ontstaan, bestaan of tenietgaan van een bepaalde rechtsbetrekking heeft aangenomen en in redelijk vertrouwen op de juistheid van die veronderstelling heeft gehandeld, kan door degene om wiens verklaring of gedraging het gaat, met betrekking tot deze handeling op de onjuistheid van die veronderstelling geen beroep worden gedaan.*

Is gezamenlijke wil nodig om registratie in te trekken?

43. Hoewel er twijfel is over de echtheid van de handtekening van verzoeker, is niet in geschil dat de handtekening van zijn ex-partner authentiek is. Centraal in het geschil staat daarom de vraag of het voldoende is dat één van beide ex-partners niet langer instemt met de verdeling, om de registratie ervan geldig in te kunnen trekken.
44. Van belang is dat de oorspronkelijke registratie van de verdeling een besluit is geweest van ABP. Dit besluit is genomen op basis van een gezamenlijk door de ex-partners ondertekende aanvraag. De vastgelegde verdeling is analoog vormgegeven aan de wettelijke voorziening van de Wvps, voor gevallen waarin het verzoek wel binnen twee jaar na de echtscheiding wordt gedaan: de standaardverdeling, gelijkmatig verdelen van het tijdens het huwelijk opgebouwde pensioen.
45. Dat betekent volgens de commissie dat vanaf het moment van het honoreren van het verzoek buiten de termijn van de Wvps het regime van de Wvps van overeenkomstige toepassing is op daaropvolgende behandeling en beslissingen van de pensioenuitvoerder, tenzij door ABP expliciet andere condities zijn gesteld voor het meewerken aan het verzoek. Van dergelijke condities is niet gebleken.
46. Een van de doelstellingen van de Wvps is het beschermen van de vereveningsgerechtigde². Daarbij past niet dat de vereveningsplichtige eenzijdig de verdeling kan intrekken. Tijdens de mondelinge behandeling heeft het pensioenfonds zich op het standpunt gesteld dat een standaardverdeling die *binnen* twee jaar is aangevraagd (en dus heeft geleid tot een wettelijk recht op rechtstreekse uitbetaling aan de ex-partner door de pensioenuitvoerder) volgens de Wvps in het geheel niet kan worden ingetrokken. Alleen aan een door *beide* ex-partners gedaan verzoek daartoe zou door ABP uit coulance meegewerkt kunnen worden.
47. Dat betekent dat een besluit tot intrekken van het eerder genomen besluit om mee te werken aan de verdeling in het geval van verzoeker - analoog aan hoe wordt omgegaan met verdelingen op basis van de Wvps - alleen kan worden genomen als beide ex-partners daartoe een verzoek doen.
48. Nu er, mede op basis van onafhankelijk en deskundig onderzoek, objectief gezien gereede twijfel is over de vraag of het verzoek tot intrekken door beide ex-partners is gedaan, kan ABP daaraan niet langer zonder meer uitvoering geven. Dit betekent dat de eerder geregistreerde verdeling dient te worden hersteld.

Terugwerkende kracht

49. In de brief van 30 januari 2024 zijn door ABP richting verzoeker verwachtingen gewekt over de gevolgen van een conclusie dat de handtekening vals is, namelijk dat ABP in dat geval dan een deel van het ouderdomspensioen van de ex-partner aan verzoeker betaalt. De brief van 9 februari 2024 spreekt deze verwachting als zodanig niet tegen, maar nuanceert het effect van een 'valse handtekening' voor zover het betaling aan verzoeker met terugwerkende kracht betreft.
50. Daar komt bij dat als op grond van de Wvps een recht op uitbetaling jegens de pensioenuitvoerder ontstaat, daaraan geen terugwerkende kracht wordt toegekend (zie artikel 2 lid 3 Wvps).

² Zie Kamerstukken II 1990/91, 21 893, nr.3.

51. De commissie is van oordeel dat ook op dit punt overeenkomstig de Wvps dient te worden gehandeld, nu de registratie van de verdeling wordt hersteld na een periode waarin de pensioenuitvoerder er gerechtvaardigd op mocht vertrouwen uitvoering te geven aan een instructie die (mede) van verzoeker afkomstig was. Dit betekent dat ook aan een herstel van de registratie van de verdeling geen terugwerkende kracht kan worden verbonden.
52. Ten overvloede overweegt de commissie dat voor herstel op een eerder moment dan de dag van deze uitspraak geen grond aanwezig is. Daarbij speelt onder meer een rol dat de uitkomst van het door ABP gefinancierde handschriftonderzoek niet eenduidig was. ABP mocht redelijkerwijs het oordeel van de commissie afwachten of, in het licht van alle omstandigheden van het geval, het gerechtvaardigd vertrouwen geacht moet worden te zijn verdwenen.

Beslissing geschillencommissie

Gegeven bovenstaande overwegingen besluit de geschillencommissie dat ABP met ingang van de datum van deze uitspraak het verevende deel van het pensioen van de ex-partner van verzoeker vanaf dat moment rechtstreeks aan verzoeker moet uitbetalen op een door hem aan te geven bankrekening.

De overige verzoeken wijst de geschillencommissie af.

De commissie ziet geen aanleiding om te bepalen dat het pensioenfonds (een deel van) door verzoeker gemaakte kosten moet vergoeden.

mr. dr. G.J.P. Molkenboer
Commissievoorzitter

M.A. Dominicus MSc CPC
Secretaris GIP

Over deze uitspraak

Als u het niet eens bent met de uitspraak, kunt u meestal in beroep gaan bij de commissie van beroep van GIP. Niet altijd, omdat op de mogelijkheid van beroep bij bindend advies uitzonderingen bestaan. Bijvoorbeeld: het financieel belang moet minstens € 25.000 bedragen. In het reglement van de commissie van beroep, te vinden op de website van GIP, leest u hier meer over. Een beroep moet binnen zes weken na de datum van deze uitspraak ingediend worden. U dient hiervoor een beroepschrift te schrijven. Dit is een brief waarin u omschrijft welke bezwaren u heeft tegen de uitspraak. Als er twijfel mogelijk is over de vraag of het financieel belang minstens € 25.000 is, is het verstandig uit te leggen waarom dit volgens u het geval is. Op basis van uw argumenten beoordeelt de commissie van beroep of uw geschil opnieuw inhoudelijk behandeld zal worden.

BIJLAGEN

Bijlage 1 - Verloop van het geschil

1. Verzoeker dient het geschil op 7 januari 2024 in bij GIP. In de periode tot en met 20 augustus 2024 volgen diverse aanvullingen.
2. GIP neemt het geschil op 29 augustus 2024 in behandeling.
3. De verzoeker staat niet open voor bemiddeling en kiest op 2 september 2024 voor een bindende uitspraak van de geschillencommissie.
4. Op 1 oktober 2024 stelt GIP per brief een aantal vragen aan zowel de verzoeker als aan het pensioenfonds.
5. Verzoeker beantwoordt de vragen op 1 oktober 2024. Op 4 november 2024 beantwoordt het pensioenfonds de gestelde vragen. De verzoeker komt met een reactie daarop op 25 en 27 november 2024.
6. Op 21 november 2024 verzoekt GIP het pensioenfonds om een reactie op het ingediende geschil en de antwoorden van verzoeker op de vragen van GIP. Deze reactie ontvangt GIP op 11 december 2024.
7. Partijen ontvangen op 11 december 2024 de uitnodiging voor de mondelinge behandeling. Verzoeker laat schriftelijk weten hierbij niet aanwezig te zullen zijn.
8. Op 20 december 2024 reageert verzoeker op het verweer en verzoekt hij de commissie te onderzoeken of een tweetal personen uitgenodigd kan worden als getuige/deskundige tijdens de mondelinge behandeling. De commissie laat op 7 januari 2025 verzoeker weten daarin geen rol te kunnen spelen.
9. De mondelinge behandeling vindt plaats op 23 januari 2025 bij GIP. Verzoeker is daarbij niet aanwezig, het pensioenfonds is vertegenwoordigd via een online verbinding. De commissie stelt vragen en die worden beantwoord.